WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 15 kwietnia 2010 r. *

W sprawie C-511/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (Niemcy) postanowieniem z dnia 1 października 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 listopada 2008 r., w postępowaniu:

Handelsgesellschaft Heinrich Heine GmbH

przeciwko

Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, C. Toader (sprawozdawca), C.W.A. Timmermans, P. Kūris i L. Bay Larsen, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 października 2009 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV przez K. Haasego, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lummę oraz S. Unzeitig, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez J. Rodrígueza Cárcamę, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandesa oraz H. Almeidę, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez W. Wilsa oraz H. Krämera, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy interpretacji art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie oraz art. 6 ust. 2 dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość (Dz.U. L 144, s. 19).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Handelsgesellschaft Heinrich Heine GmbH (zwaną dalej „Handelsgesellschaft Heinrich Heine") a Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV (zwaną dalej „Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen") w przedmiocie obciążenia konsumenta, w umowie zawieranej na odległość, kosztami wysłania towaru w przypadku odstąpienia od umowy.

Ramy prawne

Uregulowanie Unii

3 Motyw 4 dyrektywy 97/7 stanowi:

„Dzięki wprowadzaniu nowych technologii konsument ma większe możliwości dotarcia do informacji na temat ofert w dowolnym miejscu Wspólnoty i złożenia zamówienia; niektóre państwa członkowskie już podjęły różne lub nawet rozbieżne środki ochrony konsumentów w przypadku sprzedaży na odległość, wpływając szkodliwie na konkurencję między przedsiębiorstwami na rynku wewnętrznym; dlatego konieczne jest wprowadzenie na poziomie wspólnotowym podstawowego zbioru wspólnych reguł w tej dziedzinie".

4 Motyw 14 dyrektywy 97/7 ma następujące brzmienie:

„Konsument nie ma możliwości zobaczenia produktu w rzeczywistości ani upewnienia się co do charakteru usług przed zawarciem umowy; należy wprowadzić przepis nadający konsumentowi prawo odstąpienia od umowy, chyba że w niniejszej dyrektywie ustalono inaczej; aby prawo to nie miało jedynie formalnego charakteru, ewentualne koszty ponoszone przez konsumenta w przypadku wykonywania przez niego prawa odstąpienia od umowy muszą ograniczać się do bezpośrednich kosztów zwrotu towarów; prawo odstąpienia od umowy pozostaje bez uszczerbku dla praw konsumenta wynikających z przepisów krajowych, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących uszkodzonych produktów, niepełnowartościowych usług czy

też produktów lub usług nieodpowiadających opisowi określonemu w ofercie; do państw członkowskich należy ustalenie pozostałych warunków lub ustaleń wynikających z wykonywania prawa do odstąpienia od umowy".

5 Artykuł 4 tej dyrektywy, zatytułowany „Informacje wstępne", w ust. 1 stanowi:

„W stosownym terminie przed zawarciem umowy na odległość konsument otrzymuje następujące informacje:

[…]

c) cenę towaru lub usługi włącznie ze wszystkimi podatkami;

d) gdzie stosowne, koszty dostawy;

[…]".

6 Artykuł 6 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo odstąpienia od umowy", w ust. 1 i 2 przewiduje:

„1. W przypadku każdej umowy na odległość konsument może, w terminie ustalonym na co najmniej siedem dni roboczych, odstąpić od niej bez żadnych sankcji i bez konieczności podawania powodu. Konsument nie może ponosić z tytułu wykonywania swego prawa odstąpienia od umowy żadnych kosztów poza bezpośrednimi kosztami zwrotu towarów.

[…]

2. W przypadku gdy konsument wykonuje swoje prawo odstąpienia od umowy na mocy niniejszego artykułu, dostawca jest zobowiązany do zwrotu wpłaconych kwot bez dodatkowych kosztów. Konsument nie może ponosić z tytułu wykonywania swojego prawa odstąpienia od umowy żadnych opłat poza bezpośrednimi kosztami zwrotu towarów. Zwrot ten musi nastąpić niezwłocznie, jednakże najpóźniej w terminie 30 dni".

7 Artykuł 14, zatytułowany „Klauzula minimum", stanowi:

„Aby zapewnić wyższy poziom ochrony konsumentów, państwa członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymać w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą bardziej surowe przepisy zgodne z traktatem [WE]. W interesie ogólnym w poszanowaniu postanowień traktatu wspomniane przepisy mogą zawierać w miarę potrzeb zakaz obrotu na terytorium państw niektórymi towarami lub usługami, w szczególności produktami leczniczymi, przy wykorzystaniu umów zawieranych na odległość".

Uregulowania krajowe

8 Paragraf 2 Gesetz über Unterlassungsklagen bei Verbraucherrechts- und anderen Verstößen (niemieckiej ustawy w sprawie powództw o zaniechanie naruszania praw konsumentów i innych uchybień) przewiduje:

„(1) Przeciwko każdemu, kto narusza przepisy mające na celu ochronę konsumentów (ustawy o ochronie konsumentów), w inny sposób niż przez stosowanie lub zalecanie stosowania ogólnych warunków sprzedaży, może zostać wniesione powództwo o zaniechanie, w interesie ochrony konsumentów. Jeżeli naruszenia w przedsiębiorstwie handlowym zostały dokonane przez pracownika tego przedsiębiorstwa lub osobę je reprezentującą, powództwo o zaniechanie można również wnieść przeciwko właścicielowi przedsiębiorstwa.

(2) W rozumieniu niniejszego przepisu »ustawy o ochronie konsumentów« oznaczają w szczególności:

1. przepisy Bürgerliches Gesetzbuch [kodeksu cywilnego, zwanego dalej »BGB«], które znajdują zastosowanie do […] umów zawieranych na odległość pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem […].

[…]”.

9 Paragraf 312d BGB, zatytułowany „Prawo odstąpienia i zwrotu w przypadku umów zawieranych na odległość", w ust. 1 stanowi:

„Konsumentowi, który zawarł umowę na odległość, przysługuje prawo odstąpienia zgodnie z § 355. W przypadku umów dotyczących dostawy towarów, w miejsce prawa odstąpienia konsumentowi może zostać przyznane prawo do zwrotu zgodnie z § 356".

10 Zgodnie z § 346 BGB, zatytułowanym „Skutki odstąpienia od umowy":

„(1) Jeżeli stronie umowy przysługuje umowne lub ustawowe prawo odstąpienia od umowy, w razie wykonania tego prawa otrzymane świadczenia winny zostać zwrócone, a rzeczywiście pobrane pożytki wydane.

(2) Dłużnik zobowiązany jest do zapłaty wynagrodzenia w miejsce zwrotu świadczenia lub wydania pożytków, jeżeli:

1) zwrot lub wydanie są wykluczone ze względu na charakter przedmiotu świadczenia;

2) zużył, zbył, obciążył, przetworzył lub przekształcił przedmiot świadczenia;

3) przedmiot świadczenia uległ pogorszeniu lub utracie; zużycie odpowiadające normalnemu korzystaniu nie jest jednak brane pod uwagę.

Jeśli umowa przewiduje świadczenie wzajemne, świadczenie to należy uwzględnić przy obliczaniu wynagrodzenia; jeżeli należy się wynagrodzenie z tytułu korzyści uzyskanych z pożyczki, można przedstawić dowód, że wartość tych korzyści jest niższa.

(3) Obowiązek zapłaty wynagrodzenia jest wyłączony:

1) jeśli wada uzasadniająca odstąpienie wystąpiła dopiero w trakcie przetwarzania lub przekształcania rzeczy;

2) w zakresie, w jakim wierzyciel jest odpowiedzialny za pogorszenie lub utratę, lub jeśli szkoda wystąpiłaby również u niego;

3) jeśli, w przypadku wykonania ustawowego prawa odstąpienia od umowy, pogorszenie lub utrata wystąpiły u osoby uprawnionej, mimo dołożenia przez nią staranności, jaką zwykle zachowuje w swych własnych sprawach.

Wszelkie dodatkowe wzbogacenie powinno zostać zwrócone".

11 Paragraf 347 BGB, zatytułowany „Nakłady i wydatki po odstąpieniu od umowy", w ust. 2 stanowi:

„Jeżeli dłużnik wydaje przedmiot lub płaci wynagrodzenie lub też jeżeli obowiązek zapłaty wynagrodzenia jest wyłączony na mocy § 346 ust. 1 pkt 1 lub 2, poniesione przez niego nakłady konieczne podlegają zwrotowi. Wszelkie inne wydatki podlegają zwrotowi, o ile powodują wzbogacenie wierzyciela".

12 Paragraf 355 BGB, zatytułowany „Prawo odstąpienia w przypadku umów konsumenckich", w ust. 1 stanowi:

„Jeśli ustawa przyznaje konsumentowi prawo odstąpienia zgodnie z tym przepisem, nie jest on już związany swoim oświadczeniem woli dotyczącym zawarcia tej umowy, jeśli odwołał je we właściwym terminie. Odwołanie nie musi podawać przyczyn. Należy dokonać go w formie pisemnej lub poprzez zwrot towaru sprzedawcy w terminie dwóch tygodni. Termin ten uważa się za zachowany, jeśli oświadczenie o odstąpieniu lub odesłanie towaru nastąpi we właściwym czasie".

13 Paragraf 356 BGB, zatytułowany, „Prawo do zwrotu w przypadku umów konsumenckich", w ust. 1 przewiduje:

„Jeżeli przepisy na to wyraźnie zezwalają, prawo do odstąpienia przewidziane w § 355 można w umowie zastąpić prawem do nieograniczonego zwrotu, jeżeli umowa zostaje zawarta na podstawie prospektu sprzedaży. W tym celu konieczne jest, aby:

1. prospekt sprzedaży zawierał jasne informacje o prawie do odstąpienia od umowy;

2. konsument mógł zapoznać się szczegółowo z prospektem sprzedaży bez obecności przedsiębiorcy;

3. prawo do zwrotu zostało przyznane konsumentowi na piśmie".

14 Paragraf 357 BGB, zatytułowany „Skutki prawne odstąpienia i zwrotu", brzmi następująco:

„(1) Do prawa odstąpienia i prawa zwrotu znajdują odpowiednio zastosowanie, w braku innych postanowień, przepisy dotyczące ustawowego odstąpienia. Paragraf 286 ust. 3 stosuje się odpowiednio do zobowiązania do zwrotu zapłaty zgodnie z tym przepisem; określony tam termin rozpoczyna bieg od oświadczenia konsumenta o odstąpieniu albo zwrocie. Bieg terminu rozpoczyna się przy tym w odniesieniu do obowiązku zwrotu konsumenta w chwili złożenia tego oświadczenia, w odniesieniu do obowiązku zwrotu przedsiębiorcy – w chwili jego otrzymania.

[…]

(3) Konsument, inaczej niż w § 346 ust. 2 zdanie pierwsze pkt 3, musi zapłacić odszkodowanie za pogorszenie się rzeczy wynikające z używania jej zgodnie

z przeznaczeniem, jeśli został najpóźniej w momencie zawarcia umowy poinformowany w formie pisemnej o tym skutku prawnym oraz o możliwości uniknięcia go. Nie dotyczy to sytuacji, gdy pogorszenie się rzeczy wynika wyłącznie z wypróbowania rzeczy. Paragraf 346 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 3 nie znajduje zastosowania, jeśli konsument został prawidłowo poinformowany o swoim prawie odstąpienia albo w inny sposób powziął o nim wiadomość.

(4) Przepisy ustępów poprzedzających określają prawa stron w sposób wyczerpujący".

15 Paragraf 448 BGB, zatytułowany „Koszty dostarczenia i koszty podobne", w ust. 1 stanowi:

„Sprzedawca ponosi koszty wydania rzeczy, a kupujący – koszty odbioru i wysłania jej do miejsca innego niż miejsce wykonania zobowiązania".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

16 Handelsgesellschaft Heinrich Heine jest spółką specjalizującą się w sprzedaży na odległość. Ogólne warunki sprzedaży stosowane przez tę spółkę przewidują, że konsument ponosi zryczałtowane koszty wysyłki w wysokości 4,95 EUR. Kwota ta nie jest zwracana przez dostawcę w razie odstąpienia od umowy.

17 Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen, niemieckie stowarzyszenie konsumentów, wszczęło przeciwko Handelsgesellschaft Heinrich Heine powództwo o zaniechanie naruszeń mające na celu doprowadzenie do tego, by spółka ta zaprzestała obciążania konsumentów kosztami wysyłki towarów w razie odstąpienia od umowy.

18 Sąd pierwszej instancji uwzględnił żądania Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen.

19 Apelacja od powyższego wyroku, wniesiona przez Handelsgesellschaft Heinrich Heine, została oddalona przez Oberlandesgericht Karlsruhe.

20 Rozpatrując rewizję wniesioną przez Handelsgesellschaft Heinrich Heine, Bundesgerichtshof stwierdził, w sposób jednoznaczny, że prawo niemieckie nie przyznaje kupującemu żadnego prawa do zwrotu kosztów wysyłki zamówionych towarów.

21 Jednakże zdaniem tego sądu, jeżeli należy uznać, że dyrektywa 97/7 stoi na przeszkodzie obciążaniu konsumenta kosztami wysłania towarów w razie odstąpienia przez niego od umowy, właściwe przepisy BGB musiałyby być interpretowane w sposób zgodny z tą dyrektywą, jako zobowiązujące dostawcę do zwrotu konsumentowi tych kosztów.

22 Sąd odsyłający uważa jednak, że nie jest w stanie stwierdzić z wymaganą pewnością, jaką interpretację należy nadać tej dyrektywie, a w szczególności jej art. 6 ust. 1 i 2.

23 W tym zakresie Bundesgerichtshof podaje kilka argumentów, które mogłyby uzasadnić stanowisko, zgodnie z którym dyrektywa ta nie stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania, takiego jak rozpatrywane w toczącej się przed nim sprawie.

24 I tak, po pierwsze, sformułowanie „z tytułu wykonywania swego prawa odstąpienia od umowy" („infolge der Ausübung seines Widerrufsrechts"), zawarte w niemieckiej wersji art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie dyrektywy 97/7, zdaniem tego sądu może sugerować, że przepisy te dotyczą jedynie kosztów wywołanych wykonaniem prawa odstąpienia od umowy, z wyłączeniem kosztów wysłania towaru, które zostały już poniesione przed dniem odstąpienia. Inne wersje językowe tej dyrektywy, w szczególności wersje angielska i francuska, mogą przemawiać za tą interpretacją.

25 Po drugie, art. 6 ust. 2 zdanie pierwsze tej dyrektywy nie wyklucza, by w przypadku odstąpienia od umowy dostawca otrzymał wynagrodzenie równe wartości świadczeń wykorzystanych przez konsumenta, które nie mogą zostać zwrócone w naturze. Zatem można by w zgodzie z tym przepisem przyjąć, że dostarczenie towarów jest świadczeniem, ze względu na które konsument winien zwrócić dostawcy wartość zastępczą do wysokości kosztów wysyłki i że w konsekwencji obowiązek dokonania zwrotu ciążący na dostawcy uległby odpowiedniemu zmniejszeniu.

26 Po trzecie, nie ma pewności, że cel w postaci ochrony konsumenta, określony między innymi w motywie 14 dyrektywy 97/7, wymaga zwrotu kosztów wysyłki towarów. W przypadku bowiem zwykłego nabycia konsument ponosi koszty dodarcia do sklepu, nie wspominając o czasie na to poświęconym.

27 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przepisy art. 6 ust. 1 [akapit pierwszy] zdanie drugie i art. 6 ust. 2 [dyrektywy 97/7] należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one uregulowaniu krajowemu, na mocy którego konsument może zostać obciążony kosztami dostarczenia towarów również wtedy, gdy odstąpił od umowy?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

Uwagi przedłożone Trybunałowi

28 Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen, rządy hiszpański, austriacki i portugalski, jak również Komisja Wspólnot Europejskich uważają, że przepisy art. 6 dyrektywy 97/7 sprzeciwiają się uregulowaniu krajowemu, na mocy którego dostawca może obciążyć konsumenta koszami wysłania towaru, w przypadku wykonania przez tego ostatniego prawa odstąpienia od umowy.

29 Przede wszystkim ich zdaniem sformułowanie „wpłaconych kwot" znajdujące się w art. 6 ust. 2 zdanie pierwsze dyrektywy 97/7 należy interpretować w sposób rozszerzający, aby objąć nim wszystkie świadczenia pieniężne dokonane przez konsumenta na rzecz dostawcy w ramach wykonania umowy, w tym też koszty wysyłki towarów.

30 Ponadto art. 6 ust. 1 i 2 tej dyrektywy przewiduje, że konsument wykonujący swe prawo odstąpienia od umowy może być obciążony jedynie bezpośrednimi kosztami zwrotu towarów. W konsekwencji nie mogą obciążać go inne koszty, w szczególności związane z wysyłką towarów.

31 Wreszcie, zdaniem wymienionych stron, konsumentowi należy zwrócić poniesione przez niego koszty świadczeń ubocznych dostawcy, takich jak wysyłka towarów, które po odstąpieniu przez konsumenta od umowy nie służą jego ochronie przed ryzykiem wynikającym z praktycznej niemożności zobaczenia towarów przed zawarciem umowy sprzedaży na odległość.

32 Rząd niemiecki podnosi natomiast, że przepisy art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie i art. 6 ust. 2 dyrektywy 97/7 należy interpretować w ten sposób, że nie stanowią one przeszkody dla tego rodzaju regulacji krajowej, na mocy której kosztami wysyłki towarów można obciążyć konsumenta w wypadku, gdy wykona on przysługujące mu prawo odstąpienia od umowy.

33 Rząd ten twierdzi w istocie, że dyrektywa 97/7 nie reguluje kwestii obciążenia kosztami wysyłki w razie odstąpienia konsumenta od umowy. Dlatego też kwestia obciążenia kosztami objęta jest zakresem „pozostałych warunków lub ustaleń wynikających z wykonywania prawa do odstąpienia od umowy", których określenie jest zadaniem państw członkowskich, jak to wynika z motywu 14 tej dyrektywy.

34 Rząd ten ocenia również, że zwrot „wpłaconych [przez konsumenta] kwot" w rozumieniu art. 6 ust. 2 zdanie pierwsze tej dyrektywy odnosi się jedynie do świadczeń głównych, a w szczególności do zapłaconej przez konsumenta ceny.

35 Dyrektywa 97/7 odróżnia, zdaniem tego rządu, koszty ponoszone „z tytułu wykonywania" prawa odstąpienia od umowy, które wynikają ze skorzystania z tego prawa, od innych kosztów wywołanych przez zawarcie lub wykonanie umowy. W tym zakresie bowiem art. 6 ust. 2 zdanie drugie tej dyrektywy dotyczy jedynie kosztów wywołanych wykonaniem prawa odstąpienia od umowy, podczas gdy regulacja dotycząca innych kosztów umownych nie została zharmonizowana na mocy tej dyrektywy. Tymczasem koszty wysyłki powstają wcześniej i niezależnie od wykonania prawa odstąpienia. Zatem kwestia obciążania nimi stron regulowana jest prawem wewnętrznym każdego państwa członkowskiego.

36 W odniesieniu do celów realizowanych przez art. 6 dyrektywy 97/7 rząd niemiecki podnosi, że artykuł ten, choć służy zrekompensowaniu niekorzystnego położenia wynikającego z braku możliwości zbadania towarów przez konsumenta przed zawarciem umowy, to jednak cele te nie pozwalają na wywiedzenie żadnej wskazówki, która umożliwiałaby całkowite przekonstruowanie stosunku umownego.

37 Ponadto okoliczność, że konsument ponosi koszty wysyłki, nie uniemożliwia mu wykonania prawa odstąpienia od umowy. Po pierwsze bowiem, przed zawarciem umowy informowany jest o wysokości tych kosztów. Po drugie, decyzja o rozwiązaniu umowy jest niezależna od istnienia tych kosztów, skoro zostały one już zapłacone.

Odpowiedź Trybunału

Uwagi wstępne

38 Na wstępie należy przypomnieć, że z motywu 14 dyrektywy 97/7 wynika, że ma ona na celu wprowadzenie pewnego minimum wspólnych reguł na poziomie Unii Europejskiej w zakresie umów zawieranych na odległość.

39 W szczególności art. 6 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy przyznaje konsumentowi prawo odstąpienia od umowy, które może on wykonać w określonym terminie bez żadnej sankcji i bez podawania powodu.

40 W odniesieniu do skutków prawnych odstąpienia, art. 6 ust. 2 zdania pierwsze i drugie dyrektywy 97/7 przewiduje, że „dostawca jest zobowiązany do zwrotu wpłaconych kwot bez dodatkowych kosztów. Konsument nie może ponosić z tytułu wykonywania swojego prawa odstąpienia od umowy żadnych opłat poza bezpośrednimi kosztami zwrotu towarów".

41 Jednakże z motywu 14 tej dyrektywy wynika, że harmonizacja skutków prawnych odstąpienia nie jest całkowita i że do państw członkowskich należy zatem „ustalenie pozostałych warunków lub ustaleń wynikających z wykonywania prawa do odstąpienia od umowy".

W przedmiocie interpretacji wyrażenia „wpłacone [przez konsumenta] kwoty"

42 W sprawie zawisłej przed sądem krajowym pojawiła się kwestia, czy zakres art. 6 ust. 1 i 2 dyrektywy 97/7 obejmuje ponoszenie kosztów wysyłki towarów w przypadku, gdy konsument wykonuje przysługujące mu prawo odstąpienia od umowy, czy też, przeciwnie, zagadnienie ponoszenia tych kosztów może być regulowane przez państwa członkowskie.

43 W tym zakresie należy stwierdzić, że brzmienie art. 6 ust. 2 zdanie pierwsze tej dyrektywy nakłada na dostawcę, w razie odstąpienia od umowy przez konsumenta,

ogólny obowiązek zwrotu, obejmujący wszelkie kwoty wpłacone przez tego ostatniego w związku z umową, niezależnie od podstawy ich zapłaty.

44 Wbrew temu, co twierdzi rząd niemiecki, ani z brzmienia przepisów art. 6 dyrektywy 97/7, ani z ich ogólnej systematyki nie wynika, że wyrażenie „wpłacone kwoty" należy interpretować jako oznaczające wyłącznie cenę zapłaconą przez konsumenta, z wyłączeniem poniesionych przez niego kosztów.

45 Dyrektywa 97/7, zgodnie ze swym art. 4, wprowadza bowiem rozróżnienie pomiędzy ceną towaru a kosztami dostawy tylko w odniesieniu do informacji przedstawianych konsumentowi przez dostawcę przed zawarciem umowy. Natomiast jeśli chodzi o konsekwencje prawne odstąpienia, dyrektywa ta takiego rozróżnienia nie wprowadza, a tym samym dotyczy wszystkich kwot wpłaconych przez konsumenta dostawcy.

46 Interpretacja ta znajduje potwierdzenie w samym brzmieniu wyrażenia „[k]onsument nie może ponosić […] żadnych opłat poza […]" użytego w art. 6 ust. 2 zdanie drugie do wskazania „bezpośrednich kosztów zwrotu towarów". Jak podniósł rzecznik generalny w pkt 32 swojej opinii, wyrażenie „żadnych opłat poza" wymaga zawężającej interpretacji tego przepisu i nadaje temu wyjątkowi charakter wyczerpujący.

47 W konsekwencji z powyższego wynika, że pojęcie „wpłacone kwoty" użyte w art. 6 ust. 2 zdanie pierwsze dyrektywy 97/7 obejmuje wszelkie kwoty wpłacone przez konsumenta na pokrycie kosztów wynikających z umowy, z zastrzeżeniem interpretacji, jaką należy nadać art. 6 ust. 2 zdanie drugie tej dyrektywy.

W przedmiocie interpretacji wyrażenia „z tytułu wykonywania swego prawa do odstąpienia od umowy"

48 Jak to zostało przypomniane w pkt 36 niniejszego wyroku, rząd niemiecki utrzymuje również, że określenie „z tytułu wykonywania swojego prawa odstąpienia od umowy" zawarte w art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie dyrektywy 97/7 dotyczy nie wszelkich kosztów, jakie może ponieść konsument, lecz jedynie kosztów pozostających w związku z wykonywaniem prawa odstąpienia. Zatem przepisy te regulują tylko kwestię kosztów wywołanych odstąpieniem.

49 Na wstępie należy stwierdzić, że w pewnych wersjach językowych brzmienie art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie i art. 6 ust. 2 zdanie drugie tej dyrektywy może być interpretowane jako odnoszące się tylko do kosztów wynikających z wykonania prawa odstąpienia i przez nie wywołanych, bądź jako dotyczące wszystkich kosztów wynikających z zawarcia, wykonania i rozwiązania umowy, jakimi można obciążyć konsumenta w razie wykonania przez niego prawa odstąpienia.

50 Jak podniósł rzecznik generalny w pkt 41 swej opinii, nawet jeśli wersje niemiecka, angielska i francuska dyrektywy 97/7 posługują się wyrażeniami, odpowiednio, „infolge", „because of" i „en raison de", to inne wersje tejże dyrektywy, w szczególności hiszpańska i włoska, nie zawierają podobnego wyrażenia, lecz odnoszą się po prostu do konsumenta, który wykonuje przysługujące mu prawo odstąpienia.

51 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że konieczność jednolitej wykładni dyrektyw Unii wyklucza rozpatrywanie, w razie wątpliwości, danego przepisu w sposób oderwany, lecz przeciwnie, wymaga, aby był on interpretowany i stosowany w świetle wersji sporządzonych w innych językach urzędowych (zob. podobnie wyroki: z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-296/95 EMU Tabac i in., Rec. s. I-1605, pkt 36; z dnia 17 czerwca 1998 r. w sprawie C-321/96 Mecklenburg, Rec. s. I-3809, pkt 29;

z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie C-375/07 Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, Zb.Orz. s. I-8691, pkt 46; a także z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-199/08 Eschig, Zb.Orz. s. I-8295, pkt 54). Ponadto, w przypadku wystąpienia rozbieżności między różnymi wersjami językowymi tekstu unijnego, dany przepis należy interpretować z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego jest częścią (wyroki: z dnia 9 marca 2000 r. w sprawie C-437/97 EKW i Wein & Co, Rec. s. I-1157, pkt 42; z dnia 4 października 2007 r. w sprawie C-457/05 Schutzverband der Spirituosen-Industrie, Zb.Orz. s. I-8075, pkt 18; a także z dnia 9 października 2008 r. w sprawie C-239/07 Sabatauskas i in., Zb.Orz. s. I-7523, pkt 39).

52 Należy stwierdzić, że interpretacja art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie i art. 6 ust. 2 zdanie drugie dyrektywy 97/7, zgodnie z którą przepisy te dotyczą wszystkich kosztów wynikających z zawarcia, wykonania i rozwiązania z umowy, którymi można obciążyć konsumenta w razie wykonania przez niego prawa odstąpienia, odpowiada ogólnej systematyce i celom tej dyrektywy.

53 Po pierwsze bowiem, interpretacja ta znajduje potwierdzenie w okoliczności, że nawet w tych wersjach językowych dyrektywy 97/7, które posługują się w art. 6 wyrażeniem „z tytułu" lub podobnym, motyw 14 tej dyrektywy mówi o kosztach ponoszonych przez konsumenta „w przypadku wykonywania przez niego prawa odstąpienia od umowy". Wynika stąd, że wbrew twierdzeniom rządu niemieckiego, art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie i art. 6 ust. 2 zdanie drugie tej dyrektywy odnosi się do wszystkich kosztów wynikających z umów, a nie tylko do kosztów wynikających z wykonania prawa do odstąpienia i przez nie wywołanych.

54 Po drugie, jeśli chodzi o cel art. 6 dyrektywy 97/7, należy podkreślić, że jej motyw 14 stanowi, iż zakaz obciążania konsumenta, w razie dokonanego przez niego wypowiedzenia, kosztami wynikającymi z umowy służy zapewnieniu, by gwarantowane przez

tę dyrektywę prawo odstąpienia „nie miało jedynie formalnego charakteru" (zob. w tym zakresie wyrok z dnia 3 września 2009 r. w sprawie C-489/07 Messner, Zb.Orz. s. I-7315, pkt 19). Skoro celem art. 6 jest bez wątpienia zapobieganie zniechęcaniu konsumenta do wykonywania przysługującego mu prawa odstąpienia od umowy, to sprzeczne z tym celem byłoby interpretowanie tego przepisu w ten sposób, że upoważnia on państwa członkowskie do zezwalania, by koszty dostawy były przenoszone na konsumenta w razie takiego odstąpienia od umowy.

55 W tym zakresie należy przypomnieć, że art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie i art. 6 ust. 2 zdanie drugie tej dyrektywy pozwalają dostawcy na obciążenie konsumenta, w razie odstąpienia przez tego ostatniego od umowy, wyłącznie bezpośrednimi kosztami zwrotu towarów.

56 Gdyby konsument miał ponosić jeszcze koszty wysyłki, takie obciążenie, które bez wątpienia mogłoby zniechęcać go do wykonania przysługującego mu prawa odstąpienia, byłoby sprzeczne z samym celem art. 6 tej dyrektywy, przywołanym w pkt 54 niniejszego wyroku.

57 Ponadto tego rodzaju obciążenie mogłoby zaburzyć zrównoważony podział ryzyka pomiędzy stronami w umowach zawieranych na odległość, przez przenoszenie na konsumenta całości kosztów związanych z transportem towarów.

58 Ponadto okoliczność, że konsument został poinformowany o kwocie kosztów wysyłki przed zawarciem umowy, nie może zniwelować zniechęcającego charakteru obciążenia go tymi kosztami w kontekście wykonywania przez niego prawa odstąpienia od umowy.

59 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie i art. 6 ust. 2 dyrektywy 97/7 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, które pozwala dostawcy na obciążenie konsumenta, w umowie zawieranej na odległość, kosztami wysyłki towarów w przypadku wykonania przez tego ostatniego przysługującego mu prawa odstąpienia od umowy.

W przedmiocie kosztów

60 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 6 ust. 1 akapit pierwszy zdanie drugie i art. 6 ust. 2 dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, które pozwala dostawcy na obciążenie konsumenta, w umowie zawieranej na odległość, kosztami wysyłki towarów w przypadku wykonania przez tego ostatniego przysługującego mu prawa odstąpienia od umowy.

Podpisy